

Gregus B. Lilla¹

Recenzió

a *Fonódások – Családi interjúkötet házaspárokkal* című könyvről

„(...) hatalmas ereje van, ha egy család szeretettel összetart, és egy célért dolgozik.”

¹Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért (KINCS), kommunikációs munkatárs,
levelező szerző: Gregus B. Lilla, gregus.b.lilla@koppmariaintezet.hu

Minden ifjú pár szembesül nehéz kérdésekkel közös életük hajnalán, a legtöbben ugyanazokkal. Merre induljanak? Hol éljenek? A családjuk közelében maradjanak vagy esetleg egy új helyen vessék meg a lábukat? Milyen irányba terelgessék a saját, valamint a partnerük karrierjét? Mikor vállaljanak gyermeket? Ha vállalnak, hányat? Ha megérkeztek a várva várt gyermekek, milyen szereposztásban dolgozik tovább a férj és a feleség? Ezek a kérdések gyakran azokat a párokat sem kímélik, akik életük egy későbbi szakaszában találtak egymásra. Fontos, a következő éveket, évtizedeket meghatározó döntéseket kell meghozniuk úgy, hogy nem hagyatkozhatnak másra, mint az egymás iránt érzett szeretetre és bizalomra. Bizalomra abban, hogy bármit is tartogat számukra az élet, azt együtt megoldják majd.

A mindennapok jelentette kihívások, krízisek és lehetőségek közepette felértékelődik a család megtartó szerepe. Azonban amikor egy pár egyik vagy mindkét tagja roma származású, új szólam lép be a zenébe az általánosnak mondható párkapcsolati élmények mellé: óhatatlanul is felmerül a kérdés, mennyire kíván az új család ragaszkodni a cigány hagyományokhoz. Milyen – pozitív és negatív – élmények formálták saját roma identitásukhoz fűződő kapcsolatukat? Szüleik, nagyszüleik példáját követik, abból inspirálódva, esetleg attól teljesen elszakadva új irányt jelölnek ki maguknak? Több verzióra, megoldásra is találhatunk példát a *Fonódások – Családi interjúkötet házaspárokkal* című könyv beszélgetései közt.

Sikeres házasságok és sikeres, roma származású emberek állnak a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) gondozásában 2025 őszén megjelent kötet középpontjában. Ez a könyv egy olyan sorozat harmadik darabja, amely a hazai

cigány közösség történeteivel, kiemelkedő szereplőivel foglalkozik. Az első könyv, a *Roma nők egy- más közt* rendkívüli teljesítményű, cigány származású nők, a *Sorsformálók* pedig hasonlóképp roma férfiak példaértékű harcait és sikereit mutatja be. A *Fonódásokban* pedig betekintést nyerhetünk tizenegy olyan házaspár életébe, akik – akár együtt, akár külön-külön – gyümölcsöző karriert tudhatnak magukénak, illetve hasonló sikerekről számolhatnak be a kapcsolatukban is. A párokkal Antal István, a KINCS elnöki tanácsadója és Raffael Mónika, a KINCS kutató-elemzője készített bensőséges hangvételű interjúkat, amelyeknek köszönhetően kötetlen, baráti beszélgetések során kerülhetünk közelebb a sikeres házasság titkához.

Az interjúalanyok munkássága számos területre kiterjed. Vannak, akik a zene (Nyári Károly és Lányi Edit, Balázs János és Besszer Szilvia, Oláh Gergő György és Oláh Gergő Györgyné Nikolett, Lakatos Mónika és Rostás Mihály Mazsi), a művészetek (Káli-Horváth Kálmán és Borkó Marianna), a sport (Kovács Richárd és Lázok Szabina), illetve a tudomány, a szociális szféra, a kommunikáció vagy akár a gasztronómia (Baranyi Béla és Regős Judit, Ásós Géza és Ásós Gézáné Klári, Mezei Tímea és Markócs Roland, Galamb Alex és Galamb Alexné Mónika, Balogh Tibor és Baloghné Balog Virág) területén alkottak kiemelkedőt. Ők és a párjaik is megszólalnak a kiadványban. Ahogy mindegyikük életútja különböző, úgy ismerhetünk meg változatos módokat, recepteket arra vonatkozóan, mitől lesz sikeres egy házasság. A kötetben megszólaló párok közül van, akik hagyományos férj-feleség szereposztást követnek, mint például Ásósék, ahol Géza temérdek munkáját Klári mindenre kiterjedő, teljes körű gondoskodással hálálja meg otthon.

Akadnak köztük olyanok, akik szintén klasszikus női és férfi szerepeket követnek, azonban egyenrangú partnernek tartják egymást a háztartásban, akik adott esetben a házimunkát is megosztják, mint például Oláh Gergő és felesége, Nikoletta. Találkozhatunk olyan megoldással is, mint Nyári Károly és felesége, Lányi Edit, illetve Balázs János és felesége, Besszer Szilvia esetében, mely családokban a férj határokön átívelő karrierjét párjuk aktív szakmai munkával, menedzseléssel támogatja. Olyan párok életébe is beleshetünk, akik ugyanazon szervezetnél dolgoznak, mint Káli-Horváth Kálmán és Borkó Marianna, vagy ugyanabban a zenekarban zenélnek, mint Lakatos Mónika és Rostás Mihály Mazsi.

Minden interjú más és más életútra nyújt rálátást, azonban számos ponton fedezhetünk fel hasonlóságokat a történetekben. „A házasság alapvetően egy szövetség” – hangzik el a könyv egyik kulcsgondolata Baranyi Béla és Regős Judit interjújában. Igaz ez abban az esetben is, ha a párnak csak az egyik tagja bír országos vagy akár nemzetközi elismertséggel járó karrierrel, de akkor is, ha mindketten ilyen helyzetben vannak vagy akár ugyanazon a projekten munkálkodnak – együtt ebben is, akár csak otthon. A *Fonódások* történeteiből kiderül, amit már sokan tudunk, de nem elegendő: az otthon, a családért végzett megtartó munka, a gyermekek ellátása – akár főállásban, akár a munkaórák után – semmivel sem kevesebb, mint a nagyvilág számára látható teljesítmény a színpadon, a televízióban vagy a ringben. Sőt, a házaspárok történeteinek egyik közös pontja, hogy sikerük esszenciájának tartják partnerük támogatását – interjúalanyaink hangsúlyozzák is, hogy a párjuk nélkül nem tartanának ott, ahol.

A megszólaló házaspárok történeteiben más-más szerephez jut a cigány származás kérdése is.

Vannak köztük olyanok, akik teljes mértékben roma környezetből indultak, de olyanok is, akik multikulturális családba születtek, olyanok, akik romaként romával léptek házasságra, és olyanok is, akik végül vegyes házasságot kötöttek. Mind különbözőképpen éltek, élik meg kapcsolatukat a cigánysággal, annak hagyományaival és kulturális értékeivel. A legfontosabb közös nevezőjük, hogy roma származásukat elsősorban nem teherként, áldozati szerepben élik meg, hanem építkeznek, inspirálódnak belőle, a magánéletükben és munkásságuk során egyaránt. Van köztük olyan, aki szigorúbban ragaszkodott felmenői példájához, vannak olyanok is, akik a hitükben találták meg az útmutatást és a támaszt, és olyanok is, akik elszakadtak a szülőcsaládjuktól és a családjuk építése során a saját képükre formálták a cigánysághoz fűződő viszonyukat is.

Rendkívül tanulságos és lebilincselő történeteket hoz el az olvasók otthonába a *Fonódások*. Példaértékű helytállás, egymás feltétel nélküli támogatása, kommunikáció, közös épülés és építkezés a folyamatosan változó, modern világ, a roma hagyományok, világi értékek, valamint az egyének, majd párok álmainak, céljainak kereszttüzeiben. Figyelemre méltó személyekkel és élettörténetekkel ismerkedhet meg az, aki kezébe veszi ezt a könyvet. Jó szívvel ajánlom roma és nem roma, házas és nem házas, az emberi történetekre csillápíthatatlan szomjat érző közönségnek.

A *Fonódások* – Családi interjúkötet házaspárokkal, valamint a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) kiadványai (nyomtatott és e-könyv formátumban) megrendelhetők az intézet könyvesboltjában: www.ekonyv.koppmariaintezet.hu.

